

IZVJEŠTAJ

O RADU SAVJETA ZA VODE ZA 2024. GODINU

I. UVODNE NAPOMENE

Osnivanje, položaj i uloga Savjeta za vode, kao savjetodavnog tijela za davanje predloga za odlučivanje o stručnim pitanjima i za pružanje stručne pomoći u postupku donošenja odluka iz oblasti voda, utvrđena je odredbama čl. 151a i 151b Zakona o vodama ("Službeni list RCG", broj 27/07 i "Službeni list CG", br. 32/11, 48/15, 52/16 i 84/18). U skladu sa tim odredbama, Savjet je osnovan Odlukom o obrazovanju Savjeta za vode ("Službeni list CG", broj 39/19), a postojeći personalni sastav Savjeta određen je Odlukom o izmjeni Odluke o obrazovanju Savjeta za vode ("Službeni list CG", broj 4/22). Novom Odlukom o obrazovanju Savjeta za vode koju je Vlada Crne Gore donijela na sjednici od 8. septembra 2023. godine, prestala je da važi prethodna Odluka o obrazovanju Savjeta za vode ("Službeni list CG", broj 39/19 i 4/22). Odluka je objavljena u "Službenom listu CG", br. 87/23 od 27.9.2023. godine, a stupila je na snagu 5.10.2023. godine.

Savjet ima predsjednika i 10 članova, imenovanih iz reda: istaknutih naučnih i stručnih lica iz oblasti voda i zaštite životne sredine, javnog zdravlja, privrede i finansija, jedinica lokalne samouprave, nevladinih organizacija iz oblasti voda i zaštite životne sredine, kao i naučnih i stručnih institucija od značaja za održivo upravljanje vodnim resursima i privrednih društava koja obavljaju djelatnost vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda.

Savjet za vode od 5.10.2023. godine čini:

- 1) Željko Furtula, Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, predsjednik;
- 2) Vesna Bajović, Uprava za vode, članica;
- 3) prof. dr Goran Sekulić, Građevinski fakultet Univerzitet Crne Gore, član;
- 4) prof. dr Milan Radulović, Građevinski fakultet Univerziteta Crne Gore, član;
- 5) Zorica Đuranović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, članica;
- 6) Maja Božović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, članica;
- 7) dr Ivana Joksimović, Institut za javno zdravlje Crne Gore, članica;
- 8) Golub Čulafić, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, član;
- 9) Enis Đokaj, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, član;
- 10) Brankica Cmiljanović, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, članica;
- 11) Miodrag Radunović, diplomirani pravnik, član.

Prvu konstitutivnu sjednicu, u aktuelnom mandatu, Savjet je održao 12. oktobra 2023. godine, na kojoj je usvojio i Poslovnik o svom radu.

Zakonom je propisano da se Savjet osniva radi davanja predloga za odlučivanje o stručnim pitanjima i za pružanje stručne pomoći u postupku donošenja odluka iz oblasti voda. S tim u vezi, Savjet, naročito:

- 1) daje predloge od značaja za unaprjeđenje stanja u oblasti voda;
- 2) pruža stručnu pomoć prilikom izrade strategije, nacionalnih programa i planova upravljanja vodama;
- 3) daje stručna mišljenja na javnoj raspravi za planska dokumenta upravljanja vodama;
- 4) prati realizaciju nacionalnog programa i planova upravljanja vodama;
- 5) daje predloge za poboljšanje učešća javnosti u procesu planiranja, donošenja odluka i kontrole njihovog sprovođenja;
- 6) daje stručne predloge za edukaciju javnosti o značaju vode kao prirodnog javnog dobra, o potrebi racionalizacije potrošnje vode, zaštite vode i ulozi vodnih objekata u obezbjeđenju usluga.

II. RAD SAVJETA U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

U toku 2024. godine Savjet za vode je pripremio i održao ukupno četiri sjednice.

U nastavku se daje pregled održanih sjednica sa glavnim pitanjima koja su razmatrana, kao i zaključcima donešenim povodom tih pitanja.

I. Savjet za vode je svoju **V sjednicu**, održao 22.03.2024. godine. Na ovoj sjednici Savjet je razmatrao sljedeća pitanja:

- 1) Usvajanje dnevnog reda;
- 2) Usvajanje zapisnika sa IV sjednice Savjeta za vode;
- 3) Razmatranje dokumentacije za izgradnju malih HE na rijeci Cijevni (Tamare, Kožnja 1 i Kožnja 2);
- 4) mHE u vodovodnim sistemima – usklađenost sa zakonskom regulativom;
- 5) Pitanja i predlozi.

Rad Savjeta po usvojenim tačkama dnevnog reda:

1. Usvajanje dnevnog reda

Usvojen dnevni red planiran za V sjednicu Savjeta za vode.

2. Usvajanje zapisnika sa IV sjednice Savjeta za vode

Nakon usvojenih korekcija od g-đe Vesne Bajović i g-đe Ivane Joksimović, Zapisnik sa IV sjednice Savjeta za vode usvojen je jednoglasno.

3. Razmatranje dokumentacije za izgradnju malih HE na rijeci Cijevni (Tamare, Kožnja 1 i Kožnja 2)

Gospodin Željko Furtula upoznao je Savjet sa sastancima koji su održani sa predstavnicima UNECE-a i dopisom koji je upućen kako bi se finalizovao dokument od strane Tehničke radne grupe za Cijevnu.

Gospodin Enis Gjokaj je upoznao Savjet sa komunikacijom koja se odvijala na relaciji crnogorsko-albanskih strana u pogledu dokumentacije. Od Uprave za vode je dobijena informacija da u dokumentaciji nedostaje informacija o kumulativnom uticaju. Smatra da treba zauzeti zajednički stav ma kakav bio, npr. ukoliko ne postoje informacije o kumulativnom uticaju, da se ne može dati saglasnost prije zajedničkog monitoringa. Dodao je da je prisustvovao Okruglom stolu na temu: "Izazovi i perspektive u zaštiti spomenika prirode Kanjon rijeke Cijevne", 21.03.2024.godine u Tuzima koji su organizovali Parkovi Dinarida, a gdje je takođe predstavio aktivnosti u okviru predmetnog konsultativnog procesa u okviru Ekonomske komisije za Evropu Ujedinjenih nacija (UNECE-a). Tada je saznao da je 2017. godine rađena hidromorfološka analiza za rijeku Cijevnu koja je predviđena da se radi na svakih šest godina.

Gospodin Golub Ćulafić je istakao da je hidromorfološki monitoring u nadležnosti ZHMS. Program monitoringa definiše stanice na kojima se radi analiza kvaliteta vode i hidromorfološki monitoring po sekcijama za izabrane profile blizu granice. Tada bismo stanje od ove godine mogli uporediti sa 2017. godinom. Moramo biti svjesni da voda, svojim prirodnim tokom, i bez rada hidroelektrane, mijenja korito i mijenja obalu. Svakako je dobro da znamo koje su se promjene desile. Saglasan je da treba intenzivirati istraživanja.

Gospođa Vesna Bajović je istakla da je pregledom dokumentacije posebna pažnja posvećena dijelu koji se odnosi na planiraje da se sačuva riblji fond uzvodno od zahvata. Smatra da bilansi nijesu problem ali jesu potencijalne ekološke štete. Dodala je da ne treba slati odgovor bez zvaničnog mišljenja Agencije za zaštitu životne sredine zbog nepostojanja ribljih staza i moguće ekološke štete. Osvrnula se na aktivnosti Ministarstva ekologije koje se odnosi na Informaciju za Vladu u vezi Buka Bijele te istakla da bi trebalo razmišljati i u tom pravcu.

Gospodin Miodrag Radunović je istakao da je bio uključen u Stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu za Buk Bijela i Brodarevo 1 i 2. Dodao je da su pisani izvještaji u vezi šuma, voda, seizmologije, životne sredine i dr. Saglasan je da treba sačekati mišljenje AZŽS.

Gospodin Goran Sekulić smatra da argumenti za zaključak ne postoje. Dodao je da sumnje u vezi ekologije treba dokazati zbog čega je važno da se uključi AZŽS.

Gospođa Ivana Joksimović je istakla da naš pristup mora biti dokumentovan zbog mogućih postupaka u budućnosti.

Gospodin Željko Furtula je upoznao Savjet da će doći do izmjene članova Komisije za upravljanje vodama od zajedničkog interesa između Crne Gore i R. Albanije.

Članovi Savjeta su dali predlog da u Komsiji bude prisutno više biologa i ekologa.

4. mHE u vodovodnim sistemima – usklađenost sa zakonskom regulativom

Gospođa Ivana Joksimović je ukazala na trenutno aktuelno pitanje u vezi (ne)informisanosti o mHE u vodovodnim sistemima. Smatra neozbiljnim što je Ministarstvo zdravlja, kao nadležno za poslove u vezi vode za piće, upoznato sa time na kraju procesa kada su dobili zahtjev da se uradi analiza vode (prije i poslije izgradnje mHE u Beranama - Banjevac). U dokumentaciji je postojalo rješenje UzV i UIP da nije potrebno raditi procjenu uticaja na životnu sredinu. Zatražili su dokaz/sertifikat da su materijali koji dolaze u kontakt sa vodom bezbjedni, što nisu dobili. Izražavajući zabrinutost upitala je, u slučaju mogućeg tehničkog kvara ili aktivnosti da li postoje opasnosti, kritične kontrolne tačke ili rizici po kvalitet. Obavjestila je Savjet da se radi izmjena Zakona o vodi za ljudsku upotrebu u kome će biti uveden element procjene rizika.

Gospodin Goran Sekulić je istakao da ideja o mHE u vodovodnim sistemima postoji odavno i pojasnio da sa napredovanjem tehnologije sada postoje potopne pumpe i turbine za vodu za piće gdje je voda potpuno sanitarno bezbjedna za piće. Takve nove tehnologije postoje u Beranama i Andrijevići (Krkori). Može se desiti da ispadne iz pogona i da nastavi da teče bez rada HE. Uređaj mora imati atest za pijaću vodu. Posebno je istakao da takve nove tehnologije građevinska struka propagira jer ne postoje negativni uticaji. Zaključio je da ne postoji kvar tehničke prirode koji može da utiče na kvalitet vode.

5. Pitanja i predlozi

Gospodin Miodrag Radunović je pomenuo situaciju u vezi inspekcijuskog nadzora s obzirom da je u javnosti poznato da je plan da se inspekcije vrate u nadležnost organa. Smatra da se inspektori teže odlučuju na radikalnije mjere.

Gospodin Željko Furtula će proslijediti članovima odgovor koji je proslijedio MVP.

II. Savjet za vode je svoju **VI sjednicu** u novom sazivu, održao 12.6.2024. godine. Na ovoj sjednici Savjet je razmatrao sljedeća pitanja:

- 1) Usvajanje dnevnog reda;
- 2) Usvajanje zapisnika sa V sjednice Savjeta za vode;
- 3) Upoznavanje sa dosadašnjim postupkom koji se odnosi na pripremi i dostavi Vladi na razmatranje Nacrta ugovora o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa BiH;
- 4) Upoznavanje sa predlogom Protokola o saradnji na razmjeni hidroloških i meteoroloških podataka i informacija o rijeci Cxijevni, upućenog od strane Albanske komisije;
- 5) Pitanja i predlozi;

1. Usvajanje dnevnog reda

Dnevni red je usvojen jednoglasno.

2. Usvajanje zapisnika sa V sjednice Savjeta za vode

G-din Željko Furtula je dostavio Zapisnik sa V sjednice na verifikovanje koji je uz male korekcije usvojen jednoglasno.

3. Upoznavanje sa dosadašnjim postupkom koji se odnosi na pripremi i dostavi Vladi na razmatranje Nacrta ugovora o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa BiH

Željko Furtula: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je uradilo Nacrt ugovora o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa BiH. Poslati su dopisi nadležnim institucijama da predlože članove delegacije koji će učestvovati u pregovorima između Crne Gore i BiH po pitanju zaključivanja predmetnog ugovora. Direktor Furtula je imao neformalne razgovore sa predstavnicima Ministarstva energetike po pitanju Bilećkog jezera i dostavili ponovljen dopis za predlog člana koji će učestvovati u pregovorima, s obzirom da je došlo do rekonstrukcije ministarstva za energetiku.

Miodrag Radunović je informisan preko medija za problem Bilećkog jezera i da će opština Nikšić dobijati 600 000 € na godišnjem nivou od naknada za potopljeno zemljište. Rekao je da treba pratiti portal Vlade u vezi sa Bilećkim jezerom i ukoliko bude objavljena neka informacija u vezi Bilećkog jezera, da pogledamo i damo mišljenje na tu informaciju. Takođe je izjavio da Savjet za vode treba da preporuči da Nacrt ugovora što hitnije uđe u proceduru usvajanja na KEP-u.

Vesna Bajović je imala sastanak sa ministrom Jokovićem i predočila mu jasnu sliku po pitanju Bilećkog jezera kao i da Uprava za vode prema Zakonu o vodama ima nadležnost u upravljanju vodama od značaja za Crnu Goru, između ostalog i nadležnost nad upravljanjem Bilećkim jezerom.

4. Upoznavanje sa predlogom Protokola o saradnji na razmjeni hidroloških i meteoroloških podataka i informacija o rijeci Cxijevni, upućenog od strane Albanske komisije

Upoznavanje sa Predlogom protokola o saradnji na razmjeni hidroloških i meteoroloških podataka i informaciji o rijeci Cijevni, upućenog od strane Albanske komisije. Enis Gjokaj je predložio da se održi još jedan sastanak Tehničke radne grupe u cilju usaglašavanja Protokola.

5. Pitanja i predlozi

Pod ovom tačkom dnevnog reda nije bilo rasprave.

III. Savjet za vode je svoju **VII sjednicu**, održao 11.09.2024. godine. Na ovoj sjednici Savjet je razmatrao sljedeća pitanja:

- 1) Usvajanje dnevnog reda;
- 2) Usvajanje zapisnika sa VI sjednice Savjeta za vode;
- 3) Inicijativa Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore u vezi postizanja Sporazuma o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa Republikom Srbijom;
- 4) Operativni plan zaštite voda od havarijskog zagađenja;
- 5) Problemi sa izlivanjem otpadnih voda u rijeku Bojanu;
- 6) Pitanja i predlozi;

1. Usvajanje dnevnog reda

Dnevni red je usvojen jednoglasno.

2. Usvajanje zapisnika sa VI sjednice Savjeta za vode

Zapisnik sa VI sjednice Savjeta za vode usvojen je jednoglasno.

3. Inicijativa Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore u vezi postizanja Sporazuma o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa Republikom Srbijom

Gospodin Željko Furtula je upoznao članove da je 2021. godine upućivana inicijativa u vezi postizanja Sporazuma o upravljanju vodama od zajedničkog interesa sa Republikom Srbijom, koja je ponovljena ove godine. Odgovorili su da su saglasni sa održavanjem sastanka između dvije zemlje. Predlog za I tehnički sastanak je da budu predstavnici Ministarstva i da predložimo radnu verziju nacрта Sporazuma i da uputimo Srbiji da li su saglasni pa tek onda da se ide na Vladu.

4. Operativni plan zaštite voda od havarijskog zagađenja

Predlog da Ministarstvo razmotri izmjene i dopune Odluke o vodama od značaja za Crnu Goru.

Predlog da Ministarstvo razmotri izmjene i dopune Zakona o vodama.

5. Problemi sa izlivanjem otpadnih voda u rijeku Bojanu

Ministarstvo je uputilo Ministarstvu vanjskih poslova inicijativu po pitanju izlivanja otpadnih voda iz Albanije u Bojanu. Međutim, nismo dobili povratnu informaciju.

NVO Ada Bojana je najavila protest zbog ovog incidenta i neadekvatnog reagovanja nadležnih državnih institucija.

Predstavnici MPŠV i UzV će prisustvovati sastanku u Ulcinju u petak 13.9.2024. godine sa NVO Ada Bojana i predstavnicima lokalne samouprave.

Neophodno je obezbijediti finansijska sredstva za instaliranje automatske mjerne stanice za mjerenje kvaliteta vode na rijeci Bojani.

6. Pitanja i predlozi

Gospodin Željko Furtula je upoznao članove da je održan sastanak sa BiH (Rep. Sr.) u vezi Bilećkog jezera.

Miodrag Radunović je informisan preko medija za problem Bilećkog jezera i da će opština Nikšić dobijati 600.000 € na godišnjem nivou od naknada za potopljeno zemljište. Rekao je da treba pratiti portal Vlade u vezi sa Bilećkim jezerom i ukoliko bude objavljena neka informacija u vezi Bilećkog jezera, da pogledamo i damo mišljenje na tu informaciju.

Vesna Bajović je imala sastanak sa ministrom Jokovićem i predočila mu jasnu sliku po pitanju Bilećkog jezera kao i da Uprava za vode prema Zakonu o vodama ima nadležnost u upravljanju vodama od značaja za Crnu Goru, između ostalog i nadležnost nad upravljanjem Bilećkim jezerom.

IV. Savjet za vode je svoju **VIII sjednicu**, održao 20.12.2024. godine. Na ovoj sjednici Savjet je razmatrao sljedeća pitanja:

- 1) Usvajanje dnevnog reda;
- 2) Usvajanje zapisnika sa VII sjednice Savjeta za vode;
- 3) Prezentovanje rezultata rada iz oblasti voda u 2024. godini;
- 4) Pitanja i predlozi;

1. Usvajanje dnevnog reda

Dnevni red je usvojen jednoglasno.

2. Usvajanje zapisnika sa VII sjednice Savjeta za vode

Zapisnik sa VII sjednice je usvojen jednoglasno.

3. Prezentovanje rezultata rada iz oblasti voda u 2024. godini

Članovi Savjeta su diskutovali o rezultatima rada u oblasti voda u 2024. godini.

Gospodin Željko Furtula je istakao izazove u finansiranju sektora upravljanja vodama s obzirom na činjenicu da se izdvajaju veoma mala sredstva za realizaciju projekata u ovoj oblasti. Predstavio je realizaciju Programa podsticanja projekata u vodoprivredi za 2024. godini, sa posebnim osvrtom na realizaciju mjera iz Planova upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva i na podršku opštini Šavnik, koju su pogodile poplave. Dodao je da je u 2024. godini MPŠV imalo reviziju od strane DRI i da su preporuke za unaprjeđenje funkcionisanja Direktorata za vodoprivredu realizovane. Gospodin Furtula je predstavio izazove u realizaciji projekta Program integrisanog razvoja koridora rijeka Save i Drine i iskazao uvjerenje da bi radovi u Bijelom Polju i Beranama mogli biti realizovani i prije roka za završetak radova, dok se za radove u Gusinju očekuje realizacija tendera u prvom kvartalu 2025. godine. Takođe, predstavio je rezultate projekta na izgradnji nasipa na rijeci Bojani uz informaciju o nastavljajući pregovora za finansiranje i drugih dionica u cilju boljeg upravljanja rizikom od poplava na tom području.

Gospođa Maja Božović je predstavila rezultate kroz projekat Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom da se očekuje donošenje Planova upravljanja rizicima od poplava u prvom kvartalu 2025. godine. Dodala je da je MPŠV imalo dva tendera za ažuriranje Strategije upravljanja vodama i da je to prenijeto na 2025. godinu. Takođe, istakla je da se očekuje nastavak saradnje sa državama u okruženju i sa međunarodnim institucijama.

Gospođa Brankica Cmiljanović je informisala da će kroz novi okvir biti podržano 5 projekata vodosnabdijevanja i otpadnih voda. Dodala je da je usvojena Briselska deklaracija te da je od značaja Akcioni plan za implementaciju Zelene agende i da se očekuje revizija. Upoznala je Savjet da su prekogranične konsultacije sa BiH za projekat izgradnje HE Buk Bijela, opština Foča, instalisane snage 118,10 MW, u skladu sa Espoo konvencijom, za određivanje obima i sadržaja Studije uticaja na životnu sredinu, u toku.

Članovi Savjeta su diskutovali o izazovima koje su pretrpili sektori energetike, vodoprivrede i ekologije decenijama unazad.

Gospođa Nataša Rakočević je predstavila rezultate Uprave za vode u 2024. godini, sa posebnim osvrtom na implementaciju Vodnog informacionog sistema, izvještaj o hitnim interventnim radovima, realizaciju Plana davanja koncesija i Programa korišćenja sredstava za poslove upravljanja vodama u 2024. godini. Istakla je da je UzV preuzela devet inspektora za vode u skladu sa zakonom, da su izmjenili sistematizaciju i da su trenutno u fazi reorganizacije i prilagođavanja.

Gospodin Goran Sekulić je predložio da se stupi u kontakt sa EPCG u cilju njihovog učestvovanja u finansiranju projekata iz upravljanja vodama koji bi i njima išli u prilog.

4. Pitanja i predlozi

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede treba da pripremi Izvještaj o radu Savjeta za vode za 2024. godinu.

* * *

Zaključke donijete u vezi sa navedenim pitanjima odnosno temama, Savjet je blagovremeno realizovao ili je o istima upoznao subjekte nadležne za njihovu realizaciju. O nekim pitanjima, po prirodi stvari, aktivnosti će se nastaviti u kontinuitetu i u narednom mandatnom periodu.

III. SARADNJA I OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

U svom radu Savjet je ostvario punu saradnju sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, koje je zakonom i zaduženo da obavlja stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta, a potom i sa Upravom za vode, kao specijalizovanim državnim organom za upravljanje vodama. Pored ovih organa, Savjet je ostvario čvrstu saradnju sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstvom zdravlja budući na brojne kompetencije koje ova ministarstva, s obzirom na međuzavisnost voda i životne sredine, u skladu sa zakonom, u ovim oblastima imaju. Naravno tu su i brojni drugi organi na državnom i lokalnom nivou, zavisno od teme odnosno predmeta interesovanja kojima se Savjet bavio.

Rad Savjeta je praćen uz interesovanje medijske i stručne javnosti. To je omogućeno javnošću rada, za što su Savjet i njegovi članovi davali odgovarajući doprinos.

IV. ZAKLJUČAK

Savjet za vode je u 2024. godini razmotrio i zauzeo stavove odnosno dao mišljenja (uključujući primjedbe, predloge ili sugestije) o brojnim značajnim i aktuelnim pitanjima iz okvira svoje nadležnosti, dajući time očekivani doprinos kreiranju adekvatnih rješenja i politike u oblasti voda, kao i drugim oblastima u dijelu njihovog međusobnog uticaja. Na taj način, Savjet je potvrdio svoju nezaobilaznu ulogu u oblasti svog djelovanja, čime je na najbolji način ostvario svoju zakonom predviđenu ulogu.

Podgorica, marta 2025. godine